

Adroddiad crynodeb i rieni a gofalwyr ar Ty Dysgu

Dyddiad yr arolygiad: Medi 2022

gan Estyn, Estyn, Arolygiaeth Ei Fawrhydi dros Addysg a Hyfforddiant yng Nghymru

Trosolwg

Mae gan ddisgyblion yn UCD Ty Dysgu ystod eang o anawsterau cymdeithasol, emosiynol ac ymddygiadol. Mae llawer o ddisgyblion yn cyrraedd yr UCD gyda hanes o bresenoldeb gwael, ac maent wedi colli cryn dipyn o addysg cyn dechrau yn yr UCD. O ganlyniad, mae ganddynt fylchau yn eu dysgu, ac efallai nad oes ganddynt lawer o hyder yn eu gallu eu hunain fel dysgwyr. Yn ychwanegol, mae rheoli eu hymddygiad eu hunain yn rhwystr ychwanegol iddynt rhag dysgu.

Yn ystod eu cyfnod yn yr UCD, lleiafrif o ddisgyblion yn unig sy'n mynychu'n rheolaidd sy'n gwneud cynnydd addas o'u manau cychwyn unigol yn unol â'u hanghenion a'u gallu. At ei gilydd, mae'r rhan fwyaf o ddisgyblion yn ymateb yn briodol mewn gwersi. Mae datblygiad llythrennedd disgyblion yn gyfyngedig ac yn rhy araf oherwydd y diffyg cyfleoedd iddynt ddefnyddio'r medrau hyn ar draws y cwricwlwm. Mae lleiafrif o ddisgyblion yn datblygu eu medrau rhifedd yn briodol. Ar draws pob oedran, ceir cyfleoedd cyfyngedig i ddisgyblion ddatblygu eu medrau TGCh yn raddol dros gyfnod.

Yn ystod eu cyfnod yn yr UCD, mae'r rhan fwyaf o ddisgyblion yn datblygu perthnasoedd gweithio cryf gyda staff, ac mae hyn yn eu helpu i deimlo'n ddiogel a saff. Mae ychydig o ddisgyblion ag ymddygiad heriol, sy'n cynnwys problemau iechyd meddwl, yn dilyn amserlenni teilwredig rhan-amser, ac yn mynychu'r UCD am gyfnod byr yn unig yn ystod yr wythnos. Mae cynlluniau ar waith i'r disgyblion hyn drosglwyddo'n ôl i'r UCD yn amser llawn. Fodd bynnag, ychydig iawn ohonynt sydd wedi dechrau'r broses bontio hon, ac o ganlyniad, mae hyn yn cyfyngu ar eu cynnydd. Mae tua hanner y disgyblion sydd â chofnod presenoldeb gwael o'u hysgol flaenorol yn gwneud cynnydd cyfyngedig yn ystod eu cyfnod yn yr UCD.

At ei gilydd, nid yw'r UCD yn darparu cwricwlwm digon eang a chytbwys i ddiwallu anghenion eang ac amrywiol y disgyblion. Megis dechrau paratoi ar gyfer y Cwricwlwm i Gymru y mae'r UCD. Mae ystod y profiadau dysgu ar gyfer yr holl ddisgyblion yn rhy gul ar draws yr UCD.

Mae staff yn casglu ystod addas o wybodaeth am asesiadau disgyblion. Mae'r asesiadau hyn yn canolbwyntio ar fedrau llythrennedd, rhifedd a lles disgyblion. Fodd bynnag, nid yw hyn wedi'i sefydlu'n dda, ac nid yw staff yn defnyddio'r asesiadau hyn yn ddigon effeithiol i olrhain a monitro cynnydd disgyblion. Nid yw'r asesiadau hyn yn llywio cynllunio yn y dyfodol yn ddigon da i gyflwyno ymyriadau priodol i ddiwallu anghenion disgyblion unigol.

Nid oes gan yr UCD brosesau cadarn ar waith ar hyn o bryd i olrhain a monitro cynnydd a lles disgyblion, gan gynnwys presenoldeb ac ymddygiad, wrth iddynt symud trwy'r UCD. O ganlyniad, nid ydynt yn nodi ac yn ymateb yn ddibynadwy i faterion a heriau perthnasol yn ddigon cynnar.

Nid oes gan arweinwyr weledigaeth ddigon strategol a chlr sy'n cael ei rhannu â gweddill y staff ar gyfer datblygu'r UCD a chodi safonau. Mae prosesau hunanwerthuso yn aneffeithiol ac nid ydynt wedi'u datblygu'n ddigonol gan arweinwyr. Mae'r rhan fwyaf o staff yn aneglur ynglŷn â beth yw'r blaenoriaethau ar gyfer cynllunio gwelliant yn yr UCD. Mae prosesau ar gyfer sicrhau ansawdd y ddarpariaeth ar gyfer cynnydd disgyblion yn aneffeithiol. Mae'r polisi diogelu yn fanwl ac yn darparu gwybodaeth ddefnyddiol am atgyfeirio. Fodd bynnag, mae gweithredu'r polisi yn anghyson ar draws yr UCD. Nid yw arweinwyr wedi nodi a mynd i'r afael â llawer o bryderon am ddiogelu yn yr UCD.

Argymhellion

- A1 Cryfhau rheoli diogelu a mynd i'r afael â'r diffygion a nodwyd yn ystod yr arolygiad
- A2 Cryfhau ansawdd yr arweinyddiaeth strategol i sicrhau bod systemau hunanwerthuso'r UCD yn nodi blaenoriaethau ar gyfer gwella sy'n cyd-fynd â chodi safonau dysgu a lles
- A3 Datblygu prosesau effeithiol i olrhain, monitro a gwerthuso cynnydd disgyblion
- A4 Cryfhau'r cynnig cwricwlwm ar gyfer yr holl ddisgyblion
- A5 Gwella presenoldeb disgyblion

Beth sy'n digwydd nesaf

Yn unol â Deddf Addysg 2005, mae PAEM o'r farn fod angen mesurau arbennig o ran yr UCD hon. Bydd yr UCD yn llunio cynllun gweithredu i ddangos sut bydd yn mynd i'r afael â'r argymhellion. Bydd Estyn yn monitro cynnydd yr UCD bob tymor.

Cyd-destun UCD Ty Dysgu

Enw'r darparwr	Ty Dysgu
Awdurdod lleol	Cyngor Bwrdeistref Sirol Merthyr Tudful
Iaith y darparwr	Saesneg
Math o ysgol	Uned Cyfeirio Disgyblion
Darpariaeth breswyl?	Na
Darpariaeth ar fwy nag un safle?	Oes
Nifer y disgyblion ar y gofrestr	39
Disgyblion o oed ysgol statudol	39
Dyddiad arolygiad blaenorol Estyn (os yw'n berthnasol)	
Dyddiad dechrau'r arolygiad	27/09/2022
<p>Mae Ty Dysgu yn Uned Cyfeirio Disgyblion (UCD) a gynhelir gan awdurdod lleol Merthyr Tudful. Mae'n addysgu disgyblion o 5-16 oed sydd ag anawsterau cymdeithasol, emosiynol ac ymddygiadol.</p> <p>Mae'r ddarpariaeth yn gweithredu ar ddau safle. Mae un ar gyfer disgyblion rhwng pump ac unarddeg oed, sef Ty Dysgu Dowlais, a'r un arall, Ty Dysgu Homfray, ar gyfer disgyblion rhwng unarddeg ac 16 oed.</p> <p>Mae 39 o ddisgyblion ar y gofrestr ar hyn o bryd. Mae dau ddeg pedwar o ddisgyblion yn mynychu'r ddarpariaeth uwchradd, a phymtheg yn mynychu'r ddarpariaeth gynradd. Ychydig iawn o ddisgyblion sy'n derbyn gofal gan yr awdurdod lleol neu sy'n siarad Saesneg fel iaith ychwanegol. Mae gan y rhan fwyaf o ddisgyblion gofrestrriad deuol gydag ysgol brif ffrwd. Mae gan ychydig dros hanner y disgyblion hawl i gael prydau ysgol am ddim.</p> <p>Nid yw'r UCD wedi cael ei harolygu o'r blaen, a chafodd ei hagor ym mis Medi 2018 gan ychwanegu darpariaeth sylfaen yn 2019.</p>	

© Hawlfraint y Goron 2022: Gellir aildefnyddio'r adroddiad hwn yn ddi-dâl mewn unrhyw fformat neu gyfrwng ar yr amod y caiff ei aildefnyddio'n gywir ac na chaiff ei ddefnyddio mewn cyd-destun camarweiniol. Rhaid cydnabod y deunydd fel hawlfraint y Goron a rhaid nodi teitl yr adroddiad penodol.

Dyddiad cyhoeddi: 29/11/2022